

בעזרת השם יתברך

גליון # 18 - חודש אדר תשכ"ט

אגרון עולמי לגלות את האמת על חיוב ישוב ארץ ישראל
שהיא מצות עשה מן התורה ושקולה כנגד כל מצות התורה

בירורי הלכות מכל ספרי שאלות ותשובות

הגליונות האלו מיוסדים לשבור את כח של אלו שמוציאים דיבתם רעה על ארצינו הקדושה כמו שכתוב בספר חפץ חיים בהקדמה, וז"ל: ועוד הלא ידוע הוא שנגזר עלינו גלות מפבר מעת מעשה המרגלים, כמו שכתוב בתהלים (פרק קי"ו, כ"ו-כ"ז), "וישא ידו להם להפיל אותם וגו' בגוים ולזרותם בארצות", וכמו שפרש רשארץ ישראל שם והרמב"ן בפקשת שלח, (במדבר י"ד א') וחטא המרגלים הלא היה עון לשון הרע, וכמו דאיתא בערכין (דף ט"ו.) אם כן אנו מוכרחין לתקן זה החטא קדם הגאולה. וכדאיתא בתנא דבי אליהו שהלשון הרע עולה עד כנגד כסא הכבוד, ובפרט כשהוא מדבר נגד ארץ ישראל.

על ידי שנלמוד על מצות ישוב ארץ ישראל נזכה שכל בני ישראל יעלו לארצינו הקדושה כמ"ש בעובדיה (פרק א פסוק יז) ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש וירשו בית יעקב את מורשיהם. (ובספר ישעיה פרק ס פסוק כא) ועמד כלם צדיקים לעולם וירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה. ונזכה בקרוב ממש לביאת משיח צדקינו בב"א.

עוד לקטנו מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר וספרי ח"ן מגדולי האחרונים וספרי תלמידי הבעל שם טוב זצלה"ה

עיה"ק צפת תובב"א

מצות ישיבת ארץ ישראל

על פי שאלות ותשובות באלף שנים האחרונות

שו"ת מהר"י בן לב חלק ג סימן מא

ראובן תושב עיר אחת מחוצה לארץ נשא את דינ' בת יעקב מעירו ומארצו ויהיו שם ימים ושנים ויהי היום העיר ה' את רוח ראובן ונשא לבו לעלות ולדור בארץ ישראל ודבר על לב אשתו דינה הנזכר תעלה עמו עד ארץ הצבי וישבו שמה באהבה ואחוה כאשר בתחלה ודינה הנזכר לא שמעה אליו אבל העזה פניה ותאמר לו לא אלך מארצי וממולדתי עתה יורנו מורנו אם תצא בלא כתובה כדתניא בברייתא בהדיא או אם נחלק בזמן הזה כדפירשו התוספות או לא נחלק כדכתב אדם וחוה ואם תצא בלא כתובה מה נקראת כתובה וכן אם לא יתן לה אפי' בלאותיה קיימים וכל שכן תוספת או יתן לה בלאותיה בלי תוספת ומה נקרא תוספת על הכל ילמדנו רבנו על כל פרט ופרט ויאיר עינינו במאור תורתו ושכרו כפול ומכופל מן השמים.

תשובה עיקרא דהאי מילתא איתא בפרק בתרא דכתובות בפרק אלמנה נזונת בפרק בתרא דכתובות אמרינן התם הוא אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות כופין אותה לעלות ואם לאו תצא שלא בכתובה וכתבו התוספות אינו נוהג בזמן הזה דאיכא סכנ' דרכים והיה אומר הרב רבי חיים דעכשו אינו מצוה לדור בארץ ישראל כי יש כמה מצות התלויות בארץ ישראל וכמה עונשין דאין אנו יכולין ליזהר בהם ולעמוד עליהם ע"כ ואין ספק דמאחר כי כל הפוסקים כתבו הך ברייתא ולא חלקו כמו שחלקו התוס' ודאי דס"ל דאין לחלק מאותו הזמן לזמנו זה דכגון האי צריך לאודועי ועל זה סמך הרב רבנו ירוחם שכתב דהרב האלפסי והרמ"ם שכתבו הברייתא ולא חלקו דודאי דלא ס"ל האי דקאמרי התוספו' וגדולה מזאת כתבתי אני בקצת פסקים ואחד מהם הוא על ההיא דכתב הר"א דהיכא דקאמרה מקודשת אני לפלו' אפי' שתתן אמתלאה לדבריה אינה נאמנת דלאו כל אפי' שוין ואדרבא דאיכא למימר דכל הפוסקים חולקים על אותה הסברא והבאתי ראיה ממאי דכתב הרב האלפסי ביבמות על חדוש שחדש רב יהודאי גאון כתב וז"ל ואי איתנהו להנהו מילי דרב יהודאי גאון לא הוה שתיק הגמרא מינייהו ע"כ ואי משום הא ודאי דמצי הבעל לומר קים לי ככל הני רבוותא דלא חלקו מאותו הזמן לזמננו זה ומאי דאיכא להסתפוקי הוא אי תפסיד התוספ' אי לאו הר"ן ז"ל כתב בההוא פרק' וז"ל ובכל מקום שהוא יכול להוציאה אם אינה רוצה לצאת תצא שלא בכתוב' ומשמע דאפילו תוספת אין לה דלא כתב לה אלא אדעתא למיקם קמיה בכל שהדין אחריו ע"כ וכנראה שהר"אש בפסקיו פליג עלי' דה"רן כתב וז"ל והא מקו' דקאמ' תצא שלא בכתוב' כתב רבנו מאי' דדינ' כדין איילוני' שכתבתי לעיל ע"כ ובדין איילונית אמרינן התם בפרק אלמנה נזונת הממאנת והשנייה והאיילונית אין להן כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ואם מתחלה נשאה לשם איילונית יש לה כתובה ואיתמר בגמרא אין לה כתובה אמר שמואל לא שנו אלא מנה מאתים אבל תוספת יש לה תניא נמי הכי נשים שאמרו אין להם כתובה כגון ממאנת וחברותיה

אין להם מנה אבל תוספת יש להן כו' וכתב הר"ן דהרא"ב ד"ל סבירא ליה דהאי ממאנת וחברותיה דתנא דאשנייה דוקא קאי ומשו' דאיכ' שניות טובא הוה להו חברותיה אי נמי איידי דבעי למיתני באידך וחברותי' כו' ולא דוקא באיילונית שלא הכיר בה דכיון שהיא מקח טעות אפי' תוספ' אין לה כו' והר"אש והרב האלפסי ורוב הפוסקים סבירא להו דאפי' איילונית יש לה תוספת ומשום הכי כתב הרב האלפסי תניא נמי הכי נשים שאמרו חכמים אין להן כתובה כגון הממאנת והשניה והאיילונית אין להן כתובה ויש להן תוספת כו' והר"אש ז"ל כתב נשים שאמרו חכמים אין להם כתובה כגון ממאנת וחברותיה שכתחלתן כך סופן ולהכי תנא בהו אין להן כתובה כלומר שאין בהן כתובה מתחלתן והוא הדין במקום ששניה יוצאות שלא בכתובה בההיא ברייתא דיבמות נשאת לפי שאין לו בנים תצא שלא בכתובה ויש לה תוספת מידי דהוה איילונית לפי שכתחלתה כך סופה כו' ואיילונית דלא הכיר בה אי איתנהו אידי ואידי אית לה ואי דליתנהו נכסי מלוג דברשותה קיימי אית לה נכסי צאן ברזל דלאו ברשותה קיימי לית לה ע"כ וכן כתב הרב האלפסי זה הלשון בעצמ' ויהיב טעמא לדבריו הר"ן ז"ל דכיון דנשואי איילונית טעות הן נכסי מלוג דלא הקנתה להן לבעל כלל משלם לה אבל נכסי צאן ברזל כיון שהקנתה אותם לבעל והוא אינו חייב להחזירם אלא אם כן יגרשנה בגט לית לה ע"כ ושוב הקשה על דבריו יעויין שם ואחר שכתבתי זה עלה בידנו דזה האיש כדי שלא יפרע התוספת אצטריך ליה למימר תריץ קים לי כהנך רבוותא חדא קים לי כהנהו רבוותא דסבירא להו דאין חלוק בין אותו הזמן לזמננו זה וחדא דאצטריך ליה למימר קים לי כהר"ן דכתב דאין לה תוספת דלא כתב לה אלא אדעתא למיקם קמיה בכל מקום שהדין שתלך אחריו ואם כן איכא תרי ספיקי דמסייעי למוצי /למוציא/ מחברו דההיא האשה דנדון דידן וכי היכי דגבי איסורא בספק ספיקא אזלינן לקולא הכי נמי בספק ספקא דממונא כעין דנדון דידן אזלינן לחומרא דנתבע ומפקינן ממונא מהנתבע וכן כתבו התוס' בפרקא קמא דכתובות וז"ל אי למיתב לה כתובה כו' דאם היה בא לבית דין היה נאמן להפסידה כתובתה אף על פי

שלאוסרה עליו לא היה נאמן משום דאין לנו לומר דשמא אינו בקי בפתח פתוח ואוקמה בחזקת היתר אבל מכל מקום כתובתה הפסידה ואף על פי דיש לומר דהוא טועה בפתח פתוח ואית לן למימר אוקי ממונ' בחזקת מארי וקשה דאמאי מפסיד כתובתה דהא הוא ספק ספקא ספקא אם הוא בקי בפתח פתוח אם לאו ואם תמצי לומר פתח פתוח הוא ספק באונס ספק ברצון ואפי' אשת כהן באונס לא מפסדא כתובתה ואין לומר דאפילו בספק ספקא מפסדא כתובתה משו' דמוקמינן ממונ' אחזקתיה דהא לקמן גבי משארסתני נאנסתי והוא אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך נאנס' והיה מקחי מקח טעו' ואיכא מאן דמפרש לקמן מקח טעות ממאתים אבל מנה אית לה אלמא משום דבאותו מנה הוו ספק ספיקא לא מפסדת דספק קודם שנתארסה ספק אחר שנתארסה ואם תאמר דאחר דנתארסה אימור דאונס הוה ודאי דאפילו בספק ספקא מפסדת אמאי אית לה אפי' מנה ע"כ ואיברא דלפי מה שהוא רשום בזכרוני בפסקים שכתבתי החלוק מהתוספות לא סמכתי עליו לחוד אלא בהצטרפות טעמא אחרנא משום דיש מקום לחלוק דספיקא דדינא לא דמי' לההיא דכתבו התוספות דמצינן למימר דכולה חדא ספיקא הויא דהיא פלוגתא דרבוותא ובמה שכתבו התוספות בההיא שמעתא וז"ל ואי בעית אימא באשת ישראל דקביל בה אביה קדושין פחות מבת שלש שנים ואם תאמר אכתי איכא ספק ספקא באונס ספק ברצון ואם תמצא לומר ברצון ספק כשהיא קטנה ופתוי קטנה אונס היא כדאמרינן וכו' וז"ל דשם אונס חד עכ"ל ואם כן בנדון דידן מצינן למימר שם פלוגתא דרבוותא חדא פלוגתא הוא וכעת תו לא מדי.

נאם הצעיר יוסף נ' לב.